

Кулинич Ю.В., Тарасова Т.В. (Україна, Київ)

ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

З точки зору раціонального природокористування екологічний ризик – це ймовірність виникнення негативних змін у навколишньому природному середовищі, або віддалених несприятливих наслідків цих змін, що виникають внаслідок негативного впливу на навколишнє середовище. Для розробки критеріїв екологічних ризиків, які базуватимуться на раціональному природокористуванні, потрібно ретельно вивчити всі етапи поводження з твердими побутовими відходами і побудувати систему, де стає видно, в який момент виникають екологічні ризики, що тягнуть за собою й економічні збитки.

В сучасних підходах при аналізі ризику основним є аналіз наслідків функціонування об'єктів, на відміну від традиційних підходів до безпеки, що орієнтуються на аналіз самих джерел небезпеки. Проведення комплексного аналізу ризику для забезпечення безпеки людини, суспільства і природи вимагає вирішення цілого ряду теоретичних, методологічних і методичних проблем, які можна підрозділити на проблеми оцінки ризику, експертної оцінки ризику і управління ризиком.

Таким чином, вплив полігонів ТПВ на навколишнє середовище проявляється у відчуженні під них території, забруднення повітря біогазом, пилом, продуктами горіння та ін., проникненням небезпечного фільтрату в поверхневі і підземні води, в ґрунт, в біологічному забрудненні території та ін. Найбільш небезпечні великі звалища і полігони (площа перевищує 10-15 га), які здатні чинити значний техногенний вплив на навколишнє природне середовище. Тут зона масопереносу досягає 1,5 км. В результаті впливу полігонів виникає небезпека для здоров'я населення. Звідси виникає необхідність розміщення полігону далеко від меж населених пунктів, житлових і виробничих будівель. Тому необхідно постійно здійснювати моніторинг стану кожного з полігонів і не нехтувати природоохоронними заходами при їх будівництві та обслуговуванні. Типові напрями оцінки ризиків при поводженні з відходами вказані в таблиці 1.

Оскільки фактори екологічної небезпеки є причиною виникнення екологічних ризиків, то в склад комплексної екологічної оцінки повинна входити ідентифікація екологічних ризиків. При визначенні сукупності факторів екологічної небезпеки, що проявляються на оцінюваній території, проводиться оцінка причинно-наслідкових зв'язків, які обумовлюють можливі види негативного впливу на компоненти навколишнього середовища.

Таблиця 1 – Заходи з оцінки ризиків у сфері поводження з відходами

<i>Заходи з оцінки ризиків</i>	<i>Застосування до сфери поводження з відходами</i>
1. Оцінка ступеня небезпеки для територій вже існуючого рівня впливу	Можливо оцінити небезпеку, що вже експлуатуються об'єктів у сфері обігу з відходами. Наприклад, при експлуатації полігону реально оцінюється негативний вплив його експлуатації на довкілля
2. Ідентифікація джерела небезпеки та оцінка техногенного ризику виникнення різних по тяжкості аварій для технічних систем	Існуючі методики дозволяють оцінити збиток для деяких видів знешкодження відходів споживання. Найбільш точні методики оцінки для переробки відходів та їх полігонного захоронення
3. Визначення впливу різних джерел небезпеки на навколишнє середовище, шляхи поширення впливу	Даний вид впливу є найменш вивченим у сфері поводження з відходами споживання, особливо шляху поширення впливу, так як міграція хімічних елементів при поводженні з відходами важко передбачувана
4. Прогнозування наслідків для екосистем і населення	Прогнозування може виражатися у вигляді підрахунку збитків навколишньому середовищу. Наприклад, при зберіганні відходів ТПВ на полігонах виділяється велика кількість метану, що може призвести до самозаймання та забруднення повітря
5. Оцінка інтегрального ризику для здоров'я населення, живих організмів і їх спільнот	Виражається у захворюваності населення інфекційними захворюваннями в результаті діяльності, пов'язаної з поводженням з відходами